

آداب

قصر / اصفهان

حرمت‌سادات متولی

عکس‌ها:

علی اصغر حسینیان

علی اکبر شیشنه چی

آن هنگام که عروس بهار زیباترین هدیه و معطرترین چشم روشنی زمین را از کاشانی‌های گیر دل‌بخند آفتاب در دهان گل می‌نشیند و یک گلستان گل محمدی با عشق و خنده در کام صبح به روی آسمان بغل و می‌کند. هر صبحگاه که گیسوی طلایی نور در محمل بهار بر رخ عروس دشت می‌ریزد قصر؛ پایتخت گل و گلاب ایران تاج سبزی منقش به نگین‌های یاقوتی از گل‌های سرخ محمدی را به ایرانیان چشم روشنی می‌دهد. می‌دانم که زن و مرد این خطه طلایه‌دار سحرگاه هستند و آن هنگام که هنوز ماه جریان دارد و باد اذان را سرگلدسته سرو ندای کند بعد از دو رکعت عشق و عبادت در چانمان چشمه با سجده بر مهر نور رو به قبله گل سرخ سرمست و شکرگزار از تبلور همان وضو و سلام و صلوات بر آگاهی آب و قانون گیاه راهی گلستان می‌شوند من نیز باید با سفیری از این منطقه زیبا همراه شوم تا از راز گل سرخ بر سجاده دشت و تیش پنجره‌ها بگویم و پی قد و قامت موج بر لب آب باغ به باغ به روشنی باغچه سفر کنم.

از روز قبل با «محسن غفاری مقدم» مؤسس تنها موزه گلاب ایران قرار می‌گذارم. به اتفاق این معلم مهربان و صمیمی و استاد میهمان‌نوازی و سخاوت از کوچه‌های مهر و دوستی پای دیوارهای کاه‌گلی که گیسوی سبز درختان روی آن باخیزش نسیم رقص می‌کند هم‌قدم می‌شوم. گام برداشتن در این کوچه‌های رویایی با چغاله‌بادام‌های سبز روی شاخه‌های درختان، در قاب چشمانم حس لطیفی دارد. عبور از چند کوچه‌باغ با صف آرای درختان گردو، بادام و گوجه‌سبز، حرکت از سربالایی‌ها با رشته‌کوه‌هایی که در افق دیدت قدرت‌نمایی می‌کند، طبیعت زیبا و چشم‌نواز کوهستانی قصر، جوی‌های آب روان، هوای مطبوع و آرامش بخش آن در بهار زیباترین بوم‌نقاشی طبیعی خدادادی را به تصویر کشیده است.

● گل چینی پیش از طلوع آفتاب

از چند کوچه که می‌گذریم زن و مرد گلچین را می‌بینم که به طرف گلستان‌ها می‌آیند... و سرانجام به گلستان می‌رسیم. باران بهاری صورت گل‌ها را غرق شبنم کرده، آوازه‌خوانی بلبل، دل‌نشین‌ترین سمفونی خلقت را می‌نوازد و ما را محو و مسحور این همه زیبایی می‌کند. با آهنگ سلام فاطمه خانم و دختر جوانش از حیرت این همه نعمت بیکران به خودم می‌آیم. این مادر و دختر جوان و کمی آن سوتر مادر و پسری دیگر پیش از طلوع آفتاب، برای چیدن گل‌های گلستان شده‌اند. فاطمه خانم دو گوشه روستی چهار گوش گل‌لی زیبا را بر کمر همت بسته و دو گوشه دیگر آن را بر گردن گره کرده و دست در گیسوی پرپیچ و تاب گل محمدی می‌برد؛ خم می‌شود و با دوانگشت ساقه گل را از بوته می‌گیرد و در دستمالی که بسته می‌ریزد. ردیف به ردیف جلو می‌رود. نگاهم به روی خلبین خار روی پوست دستش است اما لبخند می‌زند و خشنود است که اگر با جان و دل رنج خار را می‌خرد دسترنج معطر باغش در دیگ صداقت روی آتش عشق علوی خواهد جوشید و گلاب نابش نه تنها شربت شیرین جان‌افزای هموطنان و مایه آرامش آنان خواهد شد که برتر و مهم‌تر از آن اشک ناب گل‌هایش مدال افتخار تغسیل کعبه و اماکن مقدسه بر سینه خواهد شد.

ساعتی غرق در این ملودی پر حس و حال، زیبا و آرامش بخش گلستان در کنار

گلچینان هستیم که تل‌لو طلوع خورشید وجودم را گرما می‌بخشد و جانم را سیقل می‌دهد.

بیان آداب و رسوم زیبای آیین گل چینی در قصر از زبان شیوا و بلیغ استاد غفاری مقدم؛ فرهنگی فرهیخته قمصری و خاطرات زیبای دوران کودکی‌اش که ساعاتی پیش از مدرسه و شروع صبحگاه و زنگ کلاس به کمک خانواده به گلستان می‌آمده و پیش از علم‌آموزی، در کلاس زندگی درس تعاون، همکاری و معیشت را مشق می‌کرده بسیار شنیدنی و آموزنده است.

تشریح اینکه قمصری‌ها از آن ابتدا که گل را از ارتفاعات قصر به پایین آورده‌اند و به احترام و تکریم گل محمدی آن را فقط در زمینی تازه و مختص این گل بدون اینکه هیچ محصول دیگری در کنارش پرورش داده‌اند یا کانال‌های آبی که در تراز قنات‌های بالادستی برای آبیاری گلستان‌ها احداث کرده‌اند و آخرین این کانال‌ها (جوی میرزا عبدالله) در ۱۴۰ سال قبل توسط میرزا عبدالله حکیم قمصری، یکی از اطبا و متنفذین قصر به مراکز پایین‌دستی و ورودی این شهر توسعه داده شده است و حتی هماهنگی و برنامه‌ریزی چیدن گل از سوی باغبان و گلدار از ماه‌ها قبل در زمستان برای فصل بهار همه و همه حکایت از یک فرهنگ غنی، اصیل و متفکرانه با پشتوانه ذکاوت علمی، سخاوت و مهربانی مردمان این سامان دارد.

● آیین گل‌گلستان هنوز در قصر زنده است

حتی آداب و رسوم خاص آیین گل چینی از مراسم «شیرچایی» برای پذیرایی از میهمانان، آیین «گل‌گلستان» (به نوعی واکسینه شدن در برابر آلرژی) و با «آوازه‌خوانی» گلچینان با اشعار توحیدی کیفی و زیبا در وصف عشق گل و بلبل و فرافک که امروزه دیگر بیشتر آن‌ها به فراموشی سپرده شده و تنها یک مورد آن یعنی آیین گل‌گلستان احیا شده است به تومی گوید در پس آیین گل چینی و گلاب‌گیری قصر، فرهنگی غنی و سرشار از هوش، ذکاوت و دانش مردمان این خطه است

کوچه‌باغ‌های قصر در اردیبهشت
بوی بهشت می‌دهد، بوی گلاب

اشک گل‌های محمدی